

סוג הבחינה: א. בגרות לנבחני משנה
 ב. בגרות לנבחנים אקסטרניים
 מועד הבחינה: קיץ תשע"ה, 2015
 מספר השאלון: 177,034205

א ז ר ח ו ת

לבתי ספר עצמאיים

2 יחידות לימוד

הוראות לנבחן

א. משך הבחינה: שתיים ורבע.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה ארבעה פרקים.

פרק ראשון	—	חלק א	—	(13×1)	—	23 נקודות
	—	חלק ב	—	(10×1)	—	
פרק שני	—		—	(15×3)	—	45 נקודות
פרק שלישי	—		—	(10×2)	—	20 נקודות
פרק רביעי	—		—	(12×1)	—	12 נקודות
	—		—	סה"כ	—	100 נקודות

ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.

ד. הוראות מיוחדות: אין.

כתוב במחברת הבחינה בלבד, בעמודים נפרדים, כל מה שברצונך לכתוב כטייטה (ראשי פרקים, חישובים וכדומה).
 רשום "טייטה" בראש כל עמוד טייטה. רישום טייטות כלשהן על דפים שמחוץ למחברת הבחינה עלול לגרום לפסילת הבחינה!

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

ב ה צ ל ח ה !

ה ש א ל ו ת

פרק ראשון (23 נקודות)

בפרק זה שני חלקים. בחלק א' עליך לענות על אחת מהשאלות 1-2, ובחלק ב' עליך לענות על אחת מהשאלות 3-4.

חלק א'

ענה על אחת מהשאלות 1-2.

בשאלה שבחרת ענה על הסעיפים א-ב (מספר הנקודות לכל סעיף רשום בסופו).

1. קרא את הקטע שלפניך, וענה על הסעיפים א-ב שאחריו.

חוק התקציב לשנת 2015 עבר בקריאה ראשונה בכנסת: 58 חברי כנסת תמכו בהצעת התקציב, לעומת 48 חברי כנסת שהתנגדו לה.

בדיון טען נציג הממשלה כי באמצעות תקציב זה גדלה ההשקעה בחינוך ובביטחון האישי של אזרחי המדינה. לעומתו נציגי האופוזיציה מתחו ביקורת קשה על התקציב המוצע. הם טענו כי הצטמצמו בו תקציבי הרווחה והבריאות, וייפגעו מכך בעיקר השכבות החלשות באוכלוסייה. לטענתם בתקציב הזה מונצח המעמד של אלה שנקלעו למעגל העוני, ואם הוא ימומש נהיה לחברה שאינה מאפשרת הזדמנות שווה לכל חבריה. נציגי האופוזיציה מחו גם על כך שהוק התקציב הונח על שולחן הכנסת רק כמה שעות לפני הדיון, ולכן נמנעה מחברי הכנסת האפשרות לקרוא אותו לפרטיו.

(מן העיתונות)

א. ציין על פי הקטע שני עקרונות דמוקרטיים שבאו לידי ביטוי בפעילות הכנסת, והבא מובאות לכך מן הקטע.

הסבר אחד מן העקרונות האלה. (10 נקודות)

ב. חוק התקציב הוא כלי חשוב בידי הכנסת לפיקוח על הוצאות הממשלה והכנסותיה.

הסבר כיצד חוק התקציב משמש אמצעי לפיקוח על הממשלה. (3 נקודות)

2. קרא את הקטע שלפניך, וענה על הסעיפים א-ב שאחריו.

מדינת ישראל החליטה להכיר במיעוט הארמי כלאום ולהוסיף אותו לרשימת הלאומים המוכרים, המאושרים לרישום במרשם האוכלוסין. ההחלטה התקבלה משום שבנוגע ללאום זה מתקיימים התנאים הנדרשים בפסיקה להוכחת קיומו: מורשת היסטורית ייחודית, וכן תרבות, מוצא ושפה משותפים לחברים בקבוצה זו. כיום חיים במדינת ישראל אזרחים רבים בני הלאום הארמי, וילדיהם לומדים את המורשת שלהם, כפי שמובטח במגילת העצמאות.

(מן העיתונות)

א. ציין והסבר על פי הקטע מהו סוג הלאומיות של הארמים. (7 נקודות)

ב. ציין והסבר חוק אחד שמבטא את היותה של מדינת ישראל מדינתו של הלאום היהודי.

(6 נקודות)

חלק ב': שאלות עמדה

ענה על אחת מהשאלות 3-4 (לשאלה — 10 נקודות).

- 3.** בישראל יש גופים סוציאליים פילנטרופיים הפועלים בתחומים שונים.
- יש התומכים בגופים אלו ובתרומתם לחברה בישראל, ויש המתנגדים לגופים אלו וטוענים כי המדינה היא שצריכה לדאוג לתושביה.
- הבע את עמדתך בעניין זה (בעד או נגד), הצג שני נימוקים התומכים בעמדתך ומתבססים על מושגים מתחום האזרחות.
- בכתיבתך הקפד על הרכיבים האלה:
- א. טענה** — הצגת עמדתך בעניין באופן ברור.
- ב. הנמקה** — הצגת שני נימוקים שבעזרתם תבסס את טענתך על מושגים וידע מלימודי האזרחות.
- 4.** בעת האחרונה הגישו ארגונים שונים עתירות לבג"ץ כדי שיורה לשירות בתי הסוהר לפעול בנוגע למסתננים הנמצאים במתקני כליאה בישראל.
- יש התומכים בסמכות של בג"ץ להתערב בסוגיה זו, ויש המתנגדים לכך.
- הבע את עמדתך בעניין זה (בעד או נגד), הצג שני נימוקים התומכים בעמדתך ומתבססים על מושגים מתחום האזרחות.
- בכתיבתך הקפד על הרכיבים האלה:
- א. טענה** — הצגת עמדתך בעניין באופן ברור.
- ב. הנמקה** — הצגת שני נימוקים שבעזרתם תבסס את טענתך על מושגים וידע מלימודי האזרחות.

המשך בעמוד 4

פרק שני (45 נקודות)

ענה על שלוש מהשאלות 5-8 (לכל שאלה – 15 נקודות).
בכל שאלה שבחרת ענה על כל הסעיפים (מספר הנקודות לכל סעיף רשום בסופו).

5. זכות הדמוקרטיה להגן על עצמה

בחברה דמוקרטית עלולות להתארגן קבוצות קיצוניות שאינן מקבלות את ערכי הדמוקרטיה, המשתמשות בזכויות החופש הדמוקרטי כדי להילחם בדמוקרטיה ולהביא לביטולה.

- א. ציין והסבר שתי זכויות דמוקרטיות שקבוצות קיצוניות עלולות לנצל לרעה. (5 נקודות)
- ב. ציין והסבר שתי גישות שהשלטונות יכולים לנקוט כלפי קבוצות כאלה. (6 נקודות)
- ג. הסבר כיצד מדינת ישראל מגנה על עצמה באמצעות חקיקה מפני פעילות של קבוצות קיצוניות. (4 נקודות)

6. הכנסת ועבודתה

עבודת הכנסת נעשית בשתי מסגרות: במליאה ובוועדות.

- א. ציין ארבעה מתפקידיה של הכנסת, מלבד חקיקת חוקים. (4 נקודות)
- ב. הסבר מהי מליאת הכנסת, וציין תנאי אחד לכינוסה של המליאה בזמן הפגרה. (6 נקודות)
- ג. הסבר את "שלב הוועדה" בהליך של חקיקת חוק בכנסת. (5 נקודות)

7. מפלגות

חוק המפלגות קובע: "מפלגה היא חֵבֵר בני אדם שהתאגדו כדי לקדם בדרך חוקית מטרות מדיניות או חברתיות".

- א. הסבר כיצד אפשר לקדם מטרות מדיניות או חברתיות באמצעות מפלגות. (4 נקודות)
- ב. חוק מימון מפלגות – הסבר את החוק, והסבר את מטרותיו. (5 נקודות)
- ג. ציין שתי דרכים לקביעת רשימת המועמדים של מפלגה לכנסת, והסבר מדוע חשובה ההחלטה של "דעת תורה" בבחירת המועמדים למפלגות החרדיות. (6 נקודות)

8. בחירות במדינת ישראל

בשנה שעברה החליטה הכנסת להעלות את אחוז החסימה ל-3.25 אחוזים.

- א. הסבר מהו אחוז החסימה. הצג נימוק אחד של התומכים בהעלאת אחוז החסימה, ונימוק אחד של המתנגדים לכך. (6 נקודות)
- ב. הסבר מדוע המפלגות החרדיות תומכות בשיטת הבחירות היחסיות לכנסת. (4 נקודות)
- ג. מהו ה"מודד" למושב בכנסת? הסבר כיצד הוא נקבע. (5 נקודות)

פרק שלישי (20 נקודות)

ענה על שתיים מהשאלות 9-11 (לכל שאלה – 10 נקודות).

בשאלה שבחרת ענה על כל הסעיפים (מספר הנקודות לכל סעיף רשום בסופו).

9. על פי החוק, על המדינה לתקצב חלקית את "הישיבות הקטנות" שאין מלמדים בהן מקצועות על פי "תכנית הליבה". לאחרונה הוגשה לבית המשפט הגבוה לצדק (בג"ץ) עתירה נגד חוק זה. נציגי הציבור החרדי התנגדו לעתירה ותמכו בהמשך קיומו של החוק. לטענתם, החוק שומר על העצמאות של החינוך החרדי, עצמאות שהובטחה (במסמך כתוב) למנהיגי היהדות החרדית ערב הקמת המדינה. (מן העיתונות)

א. הסבר מהי "תכנית הליבה".

ב. בקטע מוזכר החוק, שנגדו הוגשה עתירה לבג"ץ. ציין את שמו של החוק. (2 נקודות)

ב. באיזה מסמך הובטחה עצמאות החינוך החרדי? ציין שני נושאים נוספים הכתובים במסמך זה. (6 נקודות)

ג. הסבר מהו ההבדל בין "ישיבה קטנה" ל"ישיבה גדולה". ציין שתי מסגרות נוספות של חינוך חרדי שיש כיום. (2 נקודות)

10. עיריית תל אביב רצתה להכניס לחוק העזר העירוני תיקון שנועד לאפשר פתיחת מרכולים בשבת. שר הפנים החליט שלא לאשר את התיקון.

השר הסביר כי התיקון לחוק העזר עלול לפגוע בהיותה של מדינת ישראל מדינה יהודית ודמוקרטית. לטענתו, פתיחת המרכולים בשבת תפגע בצביון השבת ברשות הרבים, והיא מנוגדת לחוק שעות עבודה ומנוחה. לדבריו היא פוגעת לא רק בזכויותיהם וברגשותיהם של דתיים, חרדים ושומרי מסורת, אלא גם באלה של חילונים המבקשים לשמור על אופיו של יום המנוחה היחיד בשבוע. (מן העיתונות)

א. ציין והסבר על פי הקטע מהו סוג החקיקה הדתית ששר הפנים מסתמך עליו בהחלטתו. (3 נקודות)

ב. ציין איזו סמכות של הרשות המקומית באה לידי ביטוי בקטע, וציין שלוש סמכויות נוספות של הרשות המקומית. (4 נקודות)

ג. הסבר על פי הקטע מגבלה אחת שחלה על הרשות המקומית. (3 נקודות)

11. המועצות הדתיות

א. ציין שלושה תחומי אחריות של המועצות הדתיות. (3 נקודות)

ב. מי מְמַנָּה את המועצות הדתיות? פרט אילו גופים קובעים את ההרכב שלהן. (4 נקודות)

ג. ציין שלושה מקורות לתקציב של המועצות הדתיות. (3 נקודות)

המשך בעמוד 6

פרק רביעי (12 נקודות)

ענה בקצרה על שאלה אחת מהשאלות 12-13 (לשאלה — 12 נקודות).

12. הצג את המושג **משאל עם**.

הסבר כיצד משאל עם מממש את הרעיון הדמוקרטי.

13. הצג את המושג **הסכם עודפים**.

הסבר כיצד הסכם זה עלול לפגוע באחד ממאפייני הבחירות של מדינה דמוקרטית.

בהצלחה!

זכות היוצרים שמורה למדינת ישראל
אין להעתיק או לפרסם אלא ברשות משרד החינוך